

7. Про проведення оцінки корупційних ризиків в Апараті Ради національної безпеки і оборони України: розпорядження Секретаря Ради національної безпеки і оборони України від 03 грудня 2019 року №49.

8. Про запобігання корупції: Закон України від 14.10.2014 № 1700. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#Text>.

9. Про вдосконалення процесу управління корупційними ризиками: затв. наказом Національного агентства з питань запобігання корупції від 28.12.2021 р. № 830/21. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0219-22#Text>.

10. Методичні рекомендації щодо підготовки антикорупційних програм органів влади: затв. рішенням Національного агентства з питань запобігання корупції від 19.01.2017 р. № 31. URL: <https://nazk.gov.ua/wp-content/uploads/2019/04/Metodychni-rekomendatsiyi-1.pdf>.

11. Положення про службу з питань запобігання та виявлення корупції Апарату Ради національної безпеки і оборони України: Розпорядження секретаря РНБО від 13.04.2021 № 12.

12. Антикорупційна програма Апарату Ради національної безпеки і оборони України на 2022-2024 роки: затв. розпорядженням секретаря Ради національної безпеки та оборони України від 31.05.2022 р. № 15. URL: <https://www.mbo.gov.ua/files/2022/Audit/AntyKorruptions/Rozporyadzhennya.pdf>.

Єрмоменко Віталій Олексійович,
старший викладач кафедри спеціальних
дисциплін Національної академії
Державної прикордонної служби
України імені Богдана Хмельницького

ПРОБЛЕМИ ОБМЕЖЕННЯ ЩОДО СУМІСНИЦТВА ТА СУМІЩЕННЯ З ІНШИМИ ВИДАМИ ДІЯЛЬНОСТІ

Корупція в Україні залишається дійсно величезною проблемою. Про це свідчить зокрема і рейтинг індексу сприйняття корупції (Corruption Perception Index, CPI), який щорічно укладається організацією Transparency International з 1995 року. І хоча Україна, згідно із цим рейтингом, дещо покращила свої показники (з 2012 плюс 6 балів), проте цього дуже мало і станом на 2022 рік посідає 122 місце із 180 країн, з 32 балами [1]. Поряд з Україною розташувались такі країни як Есватіні (Свазіленд) – 32 бали, на один бал (33 бали) випереджають Алжир, Єгипет, Непал, Філіппіни, Замбія, а на один бал менше (31) у Габона,

Мексика, Нігеру, Папуа-Нової Гвінеї. При цьому країни, що межують з Україною показують значно вищі показники: Молдова – 36 балів (107 місце), Білорусь – 41 бал (82 місце), Угорщина – 43 бали (74 місце), Румунія – 45 балів (67 місце), Словаччина – 52 бали (57 місце), Польща – 56 балів (43 місце). Одна російська федерація має 29 балів (139 місце), що, в принципі, і не дивно [2].

Отже вказані досягнення об'єктивно мають певний ступінь сумнівності.

Оскільки Україна стоїть на шляху інтеграції до Європейського Союзу, як його повноцінного учасника, питання протидії корупції стоїть дуже актуально.

Разом з тим, аналізуючи певні норми антикорупційного законодавства, на наш погляд, доцільно було б розглянути певні зміни.

Так, наприклад в законі України «Про запобігання корупції» (далі Закон), а саме статті 25, визначені обмеження щодо сумісництва та суміщення з іншими видами діяльності, а саме:

1. Особам, зазначеним у пункті 1 частини першої статті 3 Закону, забороняється:

1) займатися іншою оплачуваною (крім викладацької, наукової і творчої діяльності, медичної практики, інструкторської та суддівської практики із спорту) або підприємницькою діяльністю, якщо інше не передбачено Конституцією або законами України;

2) входити до складу правління, інших виконавчих чи контрольних органів, наглядової ради підприємства або організації, що має на меті одержання прибутку (крім випадків, коли особи здійснюють функції з управління акціями (частками, паями), що належать державі чи територіальній громаді, та представляють інтереси держави чи територіальної громади в раді (спостережній раді), ревізійній комісії господарської організації), якщо інше не передбачено Конституцією або законами України, крім випадку, передбаченого абзацом першим частини другої цієї статті.

2. Особа, призначена (обрана) на посаду, зазначену в пункті 1 частини першої статті 3 Закону, зобов'язана не пізніше 15 робочих днів з дня призначення (обрання) на посаду здійснити дії, спрямовані на припинення підприємницької діяльності та припинення її повноважень у складі правління,

інших виконавчих чи контрольних органів, наглядової ради підприємства або організації, що має на меті одержання прибутку (крім випадків, якщо особа здійснює функції з управління акціями (частками, паями), що належать державі чи територіальній громаді, та представляє інтереси держави чи територіальної громади в раді (спостережній раді), ревізійній комісії господарської організації), якщо інше не передбачено Конституцією або законами України.

У строк, визначений абзацом першим цієї частини, особі, призначеній (обраній) на посаду, зазначену в пункті 1 частини першої статті 3 цього Закону, забороняється здійснювати підприємницьку діяльність, брати участь у діяльності та прийнятті рішень відповідними органами з дня призначення (обрання) на посаду та отримувати будь-які доходи (винагороду тощо) у зв'язку із здійсненням підприємницької діяльності або перебуванням у таких органах.

3. Обмеження, передбачені частиною першою цієї статті, не поширюються на депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, депутатів місцевих рад (крім тих, які здійснюють свої повноваження у відповідній раді на постійній основі), присяжних, помічників-консультантів народних депутатів України, працівників секретаріатів Голови Верховної Ради України, Першого заступника Голови Верховної Ради України та заступника Голови Верховної Ради України, працівників секретаріатів депутатських фракцій (депутатських груп) у Верховній Раді України, працівників патронатних служб у державних органах, осіб, зазначених у підпункті «к» пункту 1 частини першої статті 3 Закону (крім осіб, зазначених в інших підпунктах пункту 1 частини першої статті 3 Закону). Обмеження, передбачені пунктом 1 частини першої цієї статті, не поширюються на осіб молодшого начальницького складу служби цивільного захисту, які проходять службу в аварійно-рятувальних формуваннях та пожежно-рятувальних підрозділах у змінному режимі (за умови відсутності у таких осіб повноважень із здійснення заходів державного нагляду (контролю), реєстрації декларацій відповідності матеріально-технічної бази суб'єктів господарювання вимогам законодавства з питань пожежної безпеки, ліцензування) [3].

Враховуючи це, особа, зазначена у пункті 1 частини першої статті 3 Закону, може займатись викладацькою

діяльністю – наприклад, викладати іноземну мову. А от стати фізичною особою-підприємцем (далі ФОП) та відкрити школу вивчення цієї ж мови – ні.

Із власного досвіду можна навести приклад: коли особа деякий час проходила військову службу на офіцерській посаді, а після звільнення стала ФОП та займалась фермерством. По мобілізації дана особа знову ж таки була призвана на військову службу і, відповідно до вимог помічника командира військової частини – начальника групи з питань запобігання та виявлення корупції, припинила свою підприємницьку діяльність. А це зменшення податків, зменшення робочих місць, а отже надходжень до державного бюджету. А для держави, особливо в умовах війни, при суттєвому падінні економіки, наповнення бюджету коштами має дуже важливе значення. Чи, наприклад, службова особа (приміром, секретар сільської ради) у неробочий час, що фактично не впливає на виконання ним своїх обов'язків, займається приватними перевезеннями (таксі), він по суті вже порушує вимоги чинного антикорупційного законодавства, але чим у даному випадку обумовлена суспільна небезпечність, яким чином така діяльність може нести корупційні ризики?

Звичайно, коли особа, виконуючи свої службові обов'язки, здатна отримати преференції для свого бізнесу, тоді є сенс законодавчої заборони займатись підприємницькою діяльністю. Або, коли особа займає певну публічну посаду, коли сам факт перебування на цій посаді носить корупційні ризики, пов'язані з його підприємницькою діяльністю.

Отже, підсумовуючи вищевикладене, було б доцільно гармонізувати антикорупційне законодавство з умовами сьогодення. Більш детально дослідити ці питання, розробити механізми відповідного контролю та запобігання корупційним проявам.

Список використаних джерел

1. Індекс сприйняття корупції в світі – 2021: веб-сайт. URL: <https://cpi.ti-ukraine.org/#rec403323574>.
2. Рейтинг країн по рівню корупції. Nonews: веб-сайт. URL: <https://nonews.co/directory/lists/countries/corruption>.
3. Про запобігання корупції: Закон України 14 жовтня 2014 року № 1700-VII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#Text>.